

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐÐEHUS

Freshabit LIFE IP

After LIFE -suunnitelma

Sisältö

- [Hankkeen tausta](#)
- [Esimerkkejä hankkeen tuloksista](#)
- [After LIFE -suunnitelma ja sen tavoitteet](#)
- [Osa 1. Keskeiset kehityskohteet hankkeen päättymisen jälkeen](#)
 - Seuranta
 - Yhteistyöverkostot ja toimintamallit
 - Luontotyytit
- [Osa 2. Hankkeen jatkuvuus toimenpiteittäin](#)
 - Valmistelevat toimenpiteet
 - Käytännön kunnostus- ja hoitotoimenpiteet
 - Toimenpiteiden vaikutusten seuranta
 - Viestintä ja tulosten levittäminen

Freshabit LIFE IP (LIFE 14 IPE/FI/023)

Kesto: 2016–2022

Budjetti: 20 milj. €

Kohdealueet: Naamijoki, Pohjanmaan joet (Lapväärtin-Isojoki, Ähtävänjoki), Lounais-Suomi (Kiskonjoki ja Karvianjoki), Karjaanjoki, Vanajavesi, Keski-Suomi (Saarijärven reitti, Etelä-Konnevesi ja Päijänne), Puruvesi, Koitajoki

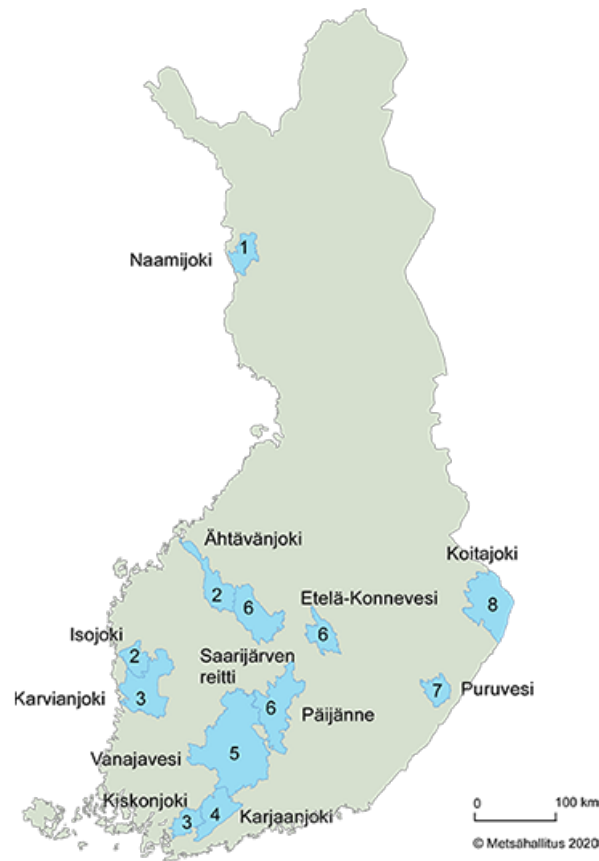
Hankkeen koordinaattori: Metsähallitus, Luontopalvelut

Kumppanit: DocArt; Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus; Etelä-Savon ELY-keskus; Geologian tutkimuskeskus GTK; Helsingin yliopiston Lammin biologinen asema; Jyväskylän ammattikorkeakoulu; Jyväskylän yliopisto; Keski-Suomen ELY-keskus; Lapin ELY-keskus; Luonnonvarakeskus (LUKE); Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry. (LUVY); Metsähallitus Metsätalous Oy; Natur och Miljö; Oulun yliopisto; Pohjois-Karjalan ELY-keskus; Pohjois-Savon ELY-keskus; Pro Puruvesi; Raaseporin kaupunki; Saarijärven kaupunki; Suomen luonnonsuojeluliitto ja sen Etelä-Hämeen, Keski-Suomen ja Pohjanmaan piirit; Suomen Metsäkeskus; Suomen ympäristökeskus (SYKE); Vanajavesikeskus; Varsinais-Suomen ELY-keskus; Vattenfall; WWF; Ympäristöministeriö.

Hankkeen tausta

Freshabit LIFE IP oli laaja luonnonsuojeluhanke, jossa ennallistettiin sisävesiä, kuten järviä, jokia ja puroja sekä kunnostettiin niiden valuma-alueita. Seitsemän vuotta kestäneessä hankkeessa oli mukana laaja joukko erilaisia kumppaniorganisaatioita, kuten tutkimuslaitoksia, valtion virastoja, yrityksiä sekä valtakunnallisia ja paikallisia järjestöjä.

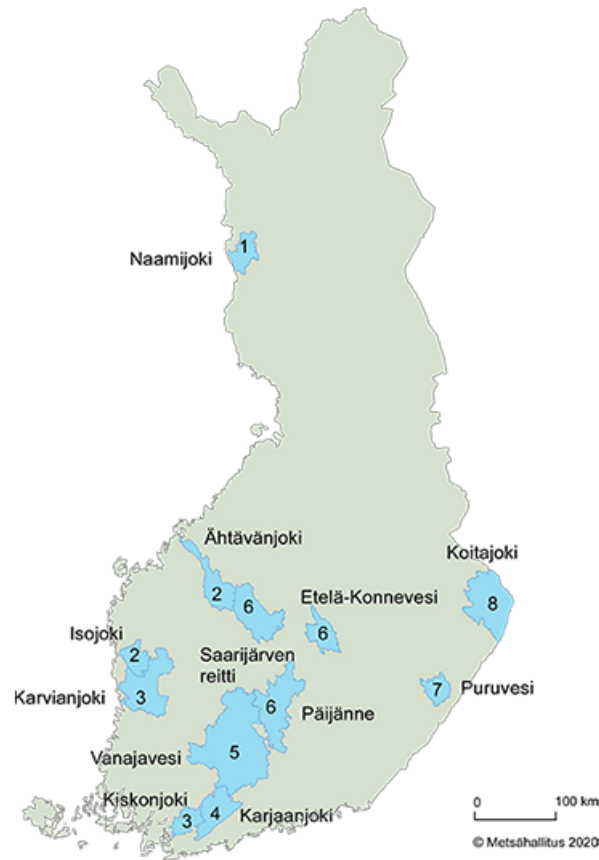
Vesistö- ja valuma-aluekunnostuksia tehtiin kahdeksalla kohdealueella eri puolilla Suomea. Toimenpiteet vaihtelivat yksittäisen puron tai lammen kunnostuksesta laajoihin valuma-alueen kuormitusta vähentäviin vesiensuojeluratkaisuihin. Tavoitteena oli erityisesti luonto- ja lintudirektiivien lajien elinolojen parantaminen Natura 2000 -alueilla, mutta merkittävä osa toimenpiteistä tehtiin Natura-alueiden ulkopuolella ja vaikutukset näkyvät muuallakin vesistöissä.

Prioritized Action Framework for Natura 2000

Prioritized Action Framework for Natura 2000 (PAF) sisältää Natura 2000- verkoston ja sen kytkeytyvyyttä parantavien ulkopuolisten alueiden keskeiset toimet ja EU-rahoitustarpeet vuosille 2021–2027. Priorisoidut toimet sisältävät esimerkiksi ennallistamisia, alueiden hankintaa, selvityksiä, seurantoja sekä hallintoa. Arvioidut kustannukset priorisoitujen toimenpiteiden toteuttamisesta kaudelle 2021–2027 ovat reilut 860 miljoonaa euroa vuodessa.

Freshabit LIFE IP –hankkeen tavoitteet ovat PAF:in mukaisia. Hanke toteutti PAF –puiteohjelman tavoitteita suoraan vesiympäristöissä ja kehitti verkostoja ja toimintatapoja, jotka auttavat toteuttamaan koko ohjelmaa.

Esimerkkejä hankkeen tuloksista

500

vesiensuojelu-
rakennetta

40 ha

vesiensuojelu-
kosteikkoja

7

rakennettua
kalatietä

25 km

puroja
kunnostettu

700 km

lohikalojen vaellus-
reittiä avattu

1. Vesilinnuston, jokihelmisimpukan, kalojen ja muun vesi- ja kosteikkoeliöstön **elinympäristöjä parannettiin** vesistökunnostuksilla **32 Natura-alueella**.
2. Kohdevesistöihin tulevaa **kuormitusta vähennettiin** rakentamalla laskeutusaltaita, kosteikkoja ja pohjapatoja eri puolille valuma-aluetta sekä ennallistamalla ojitettuja soita, yhteensä yli **25 000 hehtaaria**.
3. Muutettujen virtavesien elinympäristön **monipuolisuutta parannettiin** lisäämällä vesistöihin kiviä, kutusoraa, puuta ja vesisammalia yhteensä **25 purokilometrillä**.
4. **Lintuvesiä kunnostettiin** nostamalla vedenpintaa, poistamalla rehevöitymisen runsastuttamaa vesikasvillisuutta, kaivamalla avovesiuomia ja lisäämällä rantojen laidunnusta yhteensä yli **1000 hehtaaria**.
5. Kunnostuksilla **edistettiin** myös alueiden **virkistyskäyttöä** ja kasvatettiin niiden viihtyisyyttä sekä luonnon- ja maisemansuojelullisia arvoja.

13 300

kotijokiin palautettua
raakun poikasta

12 ha

kunnostettuja
kutualueita siialle
ja järviolhelle

185 ha

uusia luonnon-
suojelualueita

140

koulupäivää
2500
oppilasta

After LIFE -suunnitelma ja sen tavoitteet

After LIFE -suunnitelman tavoitteena on kuvata miten hankkeen toimien jatkuvuus, oppien levittäminen ja saavutusten ylläpito varmistetaan hankkeen päättymisen jälkeen. Hankkeen kumppaniorganisaatiot ja keskeiset sidosryhmät edistävät jatkuvuutta kukin oman toimialansa puitteissa

After LIFE -suunnitelma jakautuu kahteen osaan. [Ensimmäisessä osassa](#) kuvataan seitsemän keskeiseksi tunnistettua haastetta tai kehityskohdetta, jotka pitäisi vielä ratkaista hankkeen päättymisen jälkeen tai joihin pitäisi kiinnittää erityistä huomiota, jotta vesistöjen tilaa saadaan kohennettua.

Suunnitelman [toisessa osassa](#) käydään läpi hankkeen toimenpiteet ja kuvataan miten ne jatkuvat hankkeen päättymisen jälkeen, mikä taho niistä on vastuussa ja miten rahoitus on suunniteltu hoidettavaksi.

Osa 1.

Keskeiset kehityskohteet hankkeen päättymisen jälkeen

Teemojen esittely

Ensimmäisen osan havainnot on koostettu hankkeen keskeisille toimijoille järjestetyssä After LIFE -työpajassa maaliskuussa 2022. Kehityskohteita käsiteltiin kolmessa eri teemassa, jotka ovat **seuranta**, **yhteistyöverkostot ja toimintamallit** sekä **luontotyyppien tila**.

Keskeisiksi kehityskohteiksi nostettiin asioita, jotka vaativat laaja-alaista yhteistyötä hanketoimintaa laajemmalla tasolla. Asioita voidaan edistää ohjelmissa (esim. Helmi –elinympäristöohjelma, Veden vuoro) ja strategisissa hankkeissa, mutta ne vaativat myös poliittista ohjausta.

Seuraavilla sivuilla kehityskohteet on kuvattu ja niille on pyritty hahmottamaan ratkaisuehdotuksia. Toimenpide-ehdotuksille on nimetty sellaisia vastuutahoja, jotka voivat edistää asiaa rahoituksen ja poliittisen ohjauksen tai valtakunnallisen toimeenpanon osalta.

FRESHABIT LIFE IP –hankkeen kumppanit ja keskeiset sidosryhmät ovat sitoutuneet edistämään kehityskohteita kulloinkin voimassa olevan hallitusohjelman ja valtion budjetin puitteissa.

Seuranta 1/3

Kehityskohta 1. Oma rahoituskanava seurannan toteutusta varten.

Seurannan toteuttamiseen tarvitaan lisää resursseja ja yksi keino seurannan lisäämiseksi voisi olla oma rahoituskanava, jossa panostettaisiin pitkäaikaisen vaikuttavuusseurannan kehittämiseen ja toteuttamiseen esimerkiksi pysyviä seurattavia kohdeverkostoja kehittämällä.

Oman erillisen rahoituskanavan lisäksi hankkeissa tarvitaan riittävästi resursseja hankkeen aikaisten seurantojen toteuttamiseen. Seurantavelvoite voisi olla esimerkiksi sisällytetty avustuksiin ainakin julkisrahoitteisissa hankkeissa riittävän seurannan varmistamiseksi. Seurannan rahoitus tulisi ulottua hankkeen jälkeiselle ajalle.

Seuranta 1/3

Kehityskohta 1. Toimenpide-ehdotukset

1. Turvataan olemassa olevien seurantojen (esim. vesien ekologinen tila, lajistoseurannat) jatko ja laajennetaan niitä tarvittaessa pitkäaikaisen taustaseuranta-aineiston saatavuuden takaamiseksi. **Vastuu: YM, MMM**
2. Perustetaan lisää soiden ennallistamisen ja metsätalouden vesistökuormituksen kaltaisia seurantaverkostoja kunnostamisen ja luonnonhoidon pitkäaikaisvaikutusten todentamiseksi. **Vastuu: YM, MMM**
3. Velvoitetaan ja ohjeistetaan julkisesti rahoitettuja hankkeita tekemään hankkeen aikana sellaista seurantaa, jonka perusteella voidaan yhdessä pitkäaikaiseurantojen kanssa arvioida kunnostuksen vaikutuksia (esim. pitkäaikaiseurantojen kanssa yhteensopivat indikaattorit). **Vastuu: YM, MMM**
4. Luodaan kansallinen rahoituslähde, jota voidaan käyttää hankkeiden jälkeiseen seurantaan. **Vastuu: YM, MMM**

Seuranta 2/3

Kehityskohta 2. Seurannan tavoitteiden, ohjeiden ja toimintatapojen selkeyttäminen.

Seurannan ohjeistus ja toimintatavat tarvitsevat vielä selkeyttämistä ja yhtenäistämistä, jotta seuranta on mahdollisimman yksinkertaista tehdä. Yhtenäisiä seurantaohjeita pitäisi olla saatavilla kaikkiin kunnostustyypeihin.

Yhteisen järjestelmän puute seurantatiedon hallinnassa on suurimpia esteitä kokonaisnäkemyksen saavuttamisen tiellä. Kunnostajan karttapalvelu on potentiaalinen järjestelmä, johon voi tallentaa metatietoa kunnostustoimista ja seurannasta mutta se ei ole vielä kattavasti käytössä. Muiden käytössä olevien (esim. suojelualueiden kuviotietojärjestelmä SAKTI ja vesistötyöjärjestelmä VESTY) järjestelmien osalta täytyy ratkaista tietojen siirtyminen kunnostajan karttapalveluun tai vastaavaan yhteiseen järjestelmään.

Seurannan etukäteissuunnitteluun pitäisi panostaa. Seurannan toteuttaminen pitää huomioida jo kunnostuksen suunnitteluvaiheessa ja rahoitusta haettaessa.

Kunnostustoimien vaikuttavuudesta voitaisiin jatkossa saada tietoa yhdistämällä hankeaikaisen toimenpideseurannan tuloksia pitkäaikaisiin, seurantaverkostoista saataviin trendeihin. Tämä vaatii valtakunnallisen, pitkäaikaisen vaikuttavuusseurannan kehittämistä ja selkeitä ohjeita hankkeissa toteutettavan seurannan toteuttamiseksi.

Seuranta 2/3

Kehityskohta 2. Toimenpide-ehdotukset

1. Kehitetään yhteinen tallennusalue kunnostus- ja seurantatiedon hallintaan ja varmistetaan että tieto siirtyy eri järjestelmien välillä.
Vastuu: YM, MMM, SYKE, Metsähallitus
2. Luodaan selkeä ohjeistus seurannan suunnittelulle ja toteutukselle julkisesti rahoitettuihin hankkeisiin. **Vastuu: YM, MMM, SYKE, Luke**
3. Täydennetään olemassa olevaa seurantaohjeistusta puuttuvien kunnostustoimien/luontotyyppien osalta. **Vastuu: YM, MMM, SYKE, Luke**
4. Hyödynnetään maa- ja metsätalouden vesistövaikutusten seurannan kohdealueilta saatavaa tietoa pitkäaikaisten muutosten havaitsemisessa kunnostuksen vaikuttavuuden tueksi. **Vastuu: SYKE, Luke**
5. Analysoidaan kunnostustoimien vaikuttavuutta ja tarkennetaan ohjeistusta säännöllisin väliajoin hankkeista ja pitkäaikaisseurannoista saatavan tiedon pohjalta. **Vastuu: SYKE, Luke**

Seuranta 3/3

Kehityskohta 3. Täydentävien seurantamenetelmien käyttäminen ja kehittäminen.

Moderneja seurantamenetelmiä pitäisi saada yhä enenevässä määrin käyttöön. Esimerkiksi satelliittiseurantaa voidaan kehittää hyödyntämällä perinteisten maastoseurantojen tuloksia kattavamman kuvan saamiseksi.

Lisäksi yksinkertaisten kansalaisseurantamuuttujien ja kansalaisseurannan kehittäminen voisi tuoda uutta arvokasta tietoa virallisen seurannan rinnalle. Kansalaisseurannalla voidaan saada virallisen ympäristöseurannan täydentämiseksi laajamittaisesti tietoa yksinkertaisista muuttujista, jotka kuvaavat luonnon muutoksia.

Seuranta 3/3

Kehityskohta 3. Toimenpide-ehdotukset

1. Kehitetään kaukokartoitukseen perustuvaa seurantaa vesien ja valuma-alueiden tilan arvioimiseksi. **Vastuu: SYKE, Luke**
2. Kehitetään kansalaisseurantamuuttujia, jotka tukevat pitkäaikaisseurantoja ja markkinoidaan seurantamenetelmiä. **Vastuu: SYKE, Luke, kansalaisjärjestöt**
3. Varmistetaan, että kansalaishavaintoja pystytään tallentamaan ja hyödyntämään muun seurantatiedon tukena. Kehitetään tallennuslustoja olemassa olevien esimerkkien pohjalta (esim. Oma Riista, Tiira). **Vastuu: YM, MMM, SYKE, Luke**

Yhteistyöverkostot ja toimintamallit

Kehityskohta 1. Valtakunnallisten ja alueellisten yhteistyöverkostojen kehittäminen.

Valtakunnalliset verkostot ovat tärkeitä muun muassa tiedon jakamisessa ja yhteistyön kehittämisessä. Alueelliset verkostot ovat puolestaan tärkeitä kunnostusten toteuttamisissa. Alueellisten verkostojen ylläpidosta tulee huolehtia aiempaa tehokkaammin esimerkiksi nimeämällä vastuuorganisaatiot ja varmistamalla riittävät resurssit toiminnan ylläpitämistä varten.

Lisäksi pitäisi varmistaa, että kaikki keskeiset toimijat ovat mukana verkostoissa. Esimerkiksi maa- ja metsätalouden keskeiset toimijat alan etujärjestöjen lisäksi pitäisi saada vahvasti mukaan valtakunnallisesti, alueellisiin verkostoihin edellä mainittujen lisäksi myös yritykset, kunnat, oppilaitokset ja yhdistykset sekä maanomistajat.

Yhteistyön tekeminen on toimivinta jonkin konkreettisen yhteisen tekemisen kautta, minkä takia yhteisten hankkeiden hakeminen ja toteuttaminen voisi tehostaa yhteistyötä ja yhteistyöverkostojen toimintaa.

Yhteistyöverkostot ja toimintamallit

Kehityskohta 1. Toimenpide-ehdotukset

1. Kansallisen biodiversiteettistrategian seurantaryhmä yhteensovittaa ja linjaa maankäyttö- ja ympäristösektorien ja eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamista valtakunnallisella tasolla. **Vastuu: YM**
2. Alueellisella tasolla osoitetaan tehtävä ja resurssit koordinoida maankäyttö- ja ympäristösektorien ja eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamista alueellisen vesienhoidon yhteistyöryhmän tai vastaavan (esim. Vyyhti, alueelliset vesivisiot) avulla. Mukana esim. ELY-keskukset, maakuntaliitto, kunnat, vesiensuojeluyhdistykset, ympäristö- ja edunvalvontajärjestöt, kalatalousalueet. **Vastuu: YM, MMM, ELY-keskukset**
3. Paikallisia ja alueellisia yhteistyöverkostoja muodostetaan hankehakujen pohjalta. **Vastuu: ELY-keskukset, maakuntaliitto, vesiensuojeluyhdistykset.**
4. Yhteistyöverkostojen rakentamista ja toimintaa pilotoidaan eri tasoilla Priodiversity LIFE –hankkeessa. **Vastuu: Metsähallitus.**

Luontotyyppien tila 1/2

Kehityskohta 1. Valuma-alueen suunnittelun edellytysten parantaminen edellyttää riittävää, avointa tietoa valuma-alueen luontotyypeistä ja painetekijöistä

Luontotyyppien tilan parantaminen edellyttää usein laajamittaista ja kokonaisvaltaista suunnittelua ja toimintaa. Tätä varten tarvittaisiin nykyistä huomattavasti kattavampaa ja avoimesti saatavilla olevaa tietoa esim. luontotyyppien tilasta ja toteutuneista kunnostuksista. Etenkin vesistöissä koko valuma-alueen tilanteen hahmottaminen on tärkeää.

Vesienhoito kattaa suuremmat vesistöt hyvin, mutta pienvesien osalta kattava ja avoin tieto puuttuu. Pienvesien tilatietoa voisi esim. lisätä vesienhoitoon pienten valuma-alueiden tasoisina arvioina tilasta ja kunnostustarpeesta. Toteutuneet kunnostukset pitäisi kerätä yhdelle yhteiselle alustalle kustannustehokkuuden parantamiseksi.

Luontotyyppien tila 1/2

Kehityskohta 1. Toimenpide-ehdotukset

1. Ympäristöhallinnon luontotyyppisivulle (<https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyytit>) sekä vesienhoidon sivuille linkitetään vesimuodostumiin perustuva vesiluontotyyppien ekologisen tilan PowerBi -vertailutyökalu sekä Purohelmi –aineisto. **Vastuu: YM, SYKE**
2. Olemassa oleva tieto pienvesistä (Purohelmi, alueelliset selvitykset) huomioidaan alueellisissa vesienhoitosuunnitelmissa määritettyjen vesimuodostumien tilaan vaikuttavana tekijänä. **Vastuu: ELY-keskukset**
3. Purojen luonnontilaisuuden arviointimallia (Purohelmi) kehitetään maatalousympäristöissä. **Vastuu: YM, SYKE**
4. Muiden pienvesityyppien tilanarviointimenetelmiä kehitetään. **Vastuu: YM, SYKE**
5. Kehitetään yhteinen tallennusalue kunnostus- ja seurantatiedon hallintaan ja varmistetaan että tieto siirtyy eri järjestelmien välillä (esim. Kunnostajan karttapalvelu). **Vastuu: YM, MMM, SYKE, Metsähallitus**
[Seuranta 2/3]

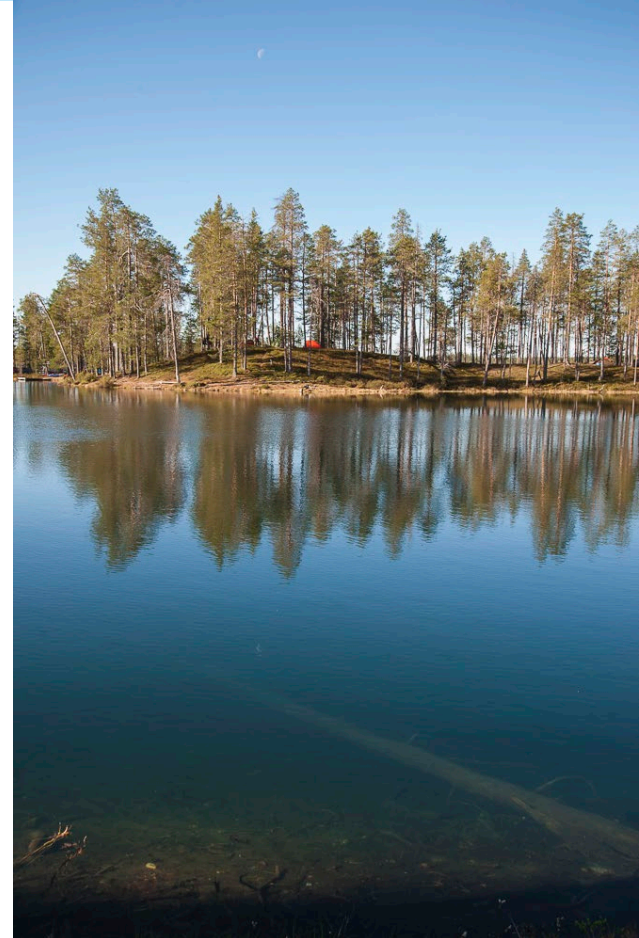

Luontotyyppien tila 2/2

Kehityskohta 2. Suojelu- ja hoitotoimenpiteiden hyötyjen perustelu eri sidosryhmille

On entistä tärkeämpää, että eri sidosryhmille kyetään perustelemaan ja vakuuttamaan miksi suojelu- ja hoitotoimenpiteitä on kannattavaa tehdä. Esimerkiksi metsänomistaja ei suojele maillansa sijaitsevaa puronvartta, jos ei saa, tai koe saavansa, siitä hyötyä.

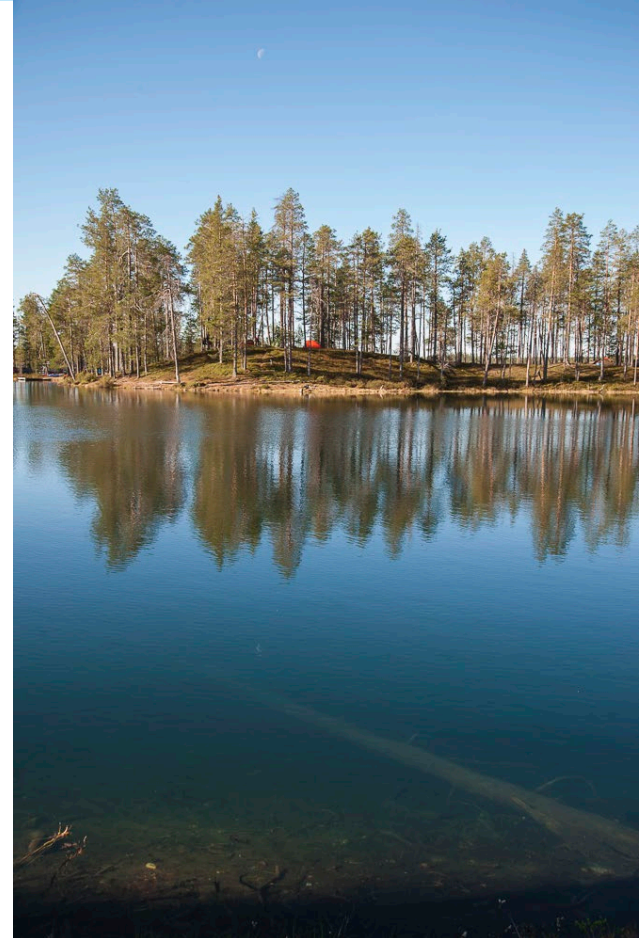
Toimenpiteiden hyväksyttävyyden lisäämiseksi tarvitaan aktiivista viestintää suojelua edistävien tahojen lisäksi myös luonnonvaroja hyödyntäviltä tahoilta ja edunvalvontajärjestöiltä.

Luontotyyppien tila 2/2

Kehityskohta 2. Toimenpide-ehdotukset

1. Suojelun tarpeellisuudesta luontokadon pysäyttämisen ja ihmiskunnan hyvinvoinnin takaamiseksi viestitään kiihkottomasti valtakunnallisesti. **Vastuu: YM, MMM**
2. Alueelliset toimijat viestivät suojelun tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä sekä rahoitusmahdollisuuksista maanomistajille. **Vastuu: ELY-keskukset, Metsäkeskus, kunnat, ympäristö- ja edunvalvontajärjestöt**

Osa 2.

Hankkeen jatkuvuus toimenpiteittäin

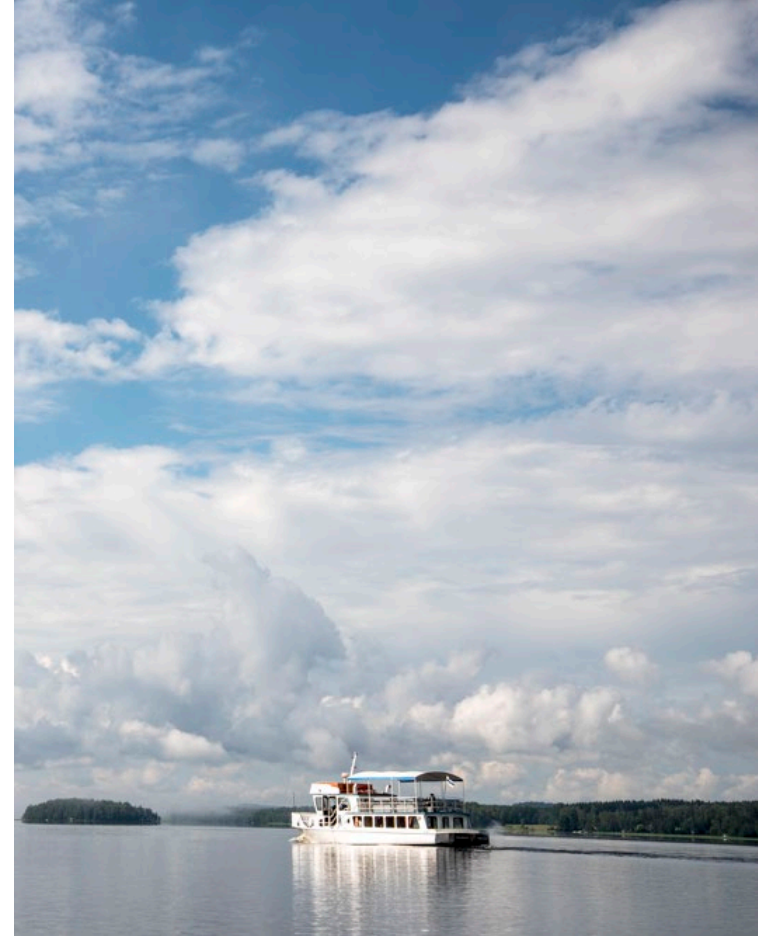

Johdanto

Suunnitelman toisessa osassa tarkastellaan hankkeen jatkuvuutta toimenpidekohtaisesti. Seuraavien sivujen taulukoissa on kuvattuna miten toimenpiteiden on määrä jatkua, mikä tai mitkä tahot vastaavat niistä ja kuinka paljon toimenpiteiden jatkamisen arvioidaan maksavan 2022-27.

Toimenpiteen rahoitustarvetta kuvataan €-merkeillä:

- € = <10 000 €
- €€ = 10 000 € – 99 999 €
- €€€ = 100 000 € – 499 999 €
- €€€€ = 500 000 € – 999 999 €
- €€€€€ = >1 000 000 €

Valmistelevat toimenpiteet 1/2

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Jatkuvuus	Jatkosta vastaavat organisaatiot	Rahoitus ja budjetti
A1/D3	Integroitu valuma-aluesuunnittelu	Hankkeen aikana kehitettyjen mallien soveltaminen ja jalkautus (esim. toimijoiden koulutukset) jatkuu hankkeen jälkeen.	Suomen metsäkeskus, SYKE, Luke	€€€
A2/D3	Ekosysteemipalvelujen indikaattorit ja mallintaminen	Työ jatkuu Suomen Ympäristökeskuksen (Syke) ja Ympäristöministeriön rahoittamassa FEO-hankkeessa, jonka tavoitteena on tuottaa tuloksia kansalliselle tasolle ja viedä kehitettyjä malleja käytäntöön.	SYKE, Luke	€€€€€
A4	Vesistöjen hoito- ja käyttösuunnitelmat ja alueelliset vesienhoitosuunnitelmat	Hankkeessa tehtyjen suunnitelmien toimeenpano jatkuu hankkeen jälkeen ja hankkeen aikana opittu edistää uusien suunnitelmien tekemistä. Toimeenpanoa edistetään yhteistyöverkostojen, koulutuksen sekä uusien hankkeiden (esim. TRIWA LIFE, vesienhoidon hankkeet) avulla.	Suomen metsäkeskus, ELY-keskukset, kunnat, vesiensuojeluyhdistykset, ympäristöjärjestöt	€€€€€

€ = <10 000 €
 €€ = 10 000 € – 99 999 €
 €€€ = 100 000 € – 499 999 €
 €€€€ = 500 000 € – 999 999 €
 €€€€€ = >1 000 000 €

Valmistelevat toimenpiteet 2/2

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Jatkuvuus	Jatkosta vastaavat organisaatiot	Rahoitus ja budjetti
A5	Purojen tilan arviointi	Mallin käytettävyyden parantaminen ja validoiminen jatkuu Purohelin jatkohankkeissa. Tila-arviointia maatalousympäristön puroille kehitetään uusissa hankkeissa. Purohelmi –aineisto huomioidaan vesienhoidon suunnittelussa.	SYKE	€€€
A6	Järvien kartoitus	Hankkeessa kehitettyä menetelmää markkinoidaan päävyöhykemenetelmää täydentävänä ja tarkentavana menetelmänä etenkin Natura –järville.	SYKE, MHLP, ELY-keskukset	€€
A7	Sisävesihyödykkeet	Blue caren palvelumuotoilua, toimintaympäristöjä ja palvelutarjontaa kehitetään edelleen eri hankkeissa eri puolilla Suomea.	Luke	€€
A9	Luontodirektiivien ja vesipuitedirektiivin yhteensovittaminen	Vesienhoidon ekologisen tilan luokitteluaineistoa hyödynnetään suoraan datankeruuseen seuraavan Luontodirektiivin raportoinnin yhteydessä.	SYKE	€
A10	Käytännön suositukset ja kansalliset ohjeistukset	Yhteistoimintamallit tulevat suoraan käyttöön seuraavissa hankkeissa (mm. Priodiversity LIFE). Seurantaohjeistus palvelee vesiensuojelun hanke- ja ohjelmatoimintaa (esim.- Helmi).	YM, MMM, SYKE, LUKE, MHLP, ELY-keskukset	€€€

€ = <10 000 €

€€ = 10 000 € – 99 999 €

€€€ = 100 000 € – 499 999 €

€€€€ = 500 000 € – 999 999 €

€€€€€ = >1 000 000 €

Käytännön kunnostus- ja hoitotoimenpiteet 1/3

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Jatkuvuus	Jatkosta vastaavat organisaatiot	Rahoitus ja budjetti
C1-C2	Catchment area management implemented to the targeted degree to reduce environmental loading and metals into N2000 water bodies.	Osalla hankekohteista täydentävien Kemera –valuma-aluekunnostusten toteutus jatkuu vuoteen 2026 asti. Metsätalouden vesiensuojelun parantaminen jatkuu uudessa metsätalouden kannustinjärjestelmässä (Metka). Vesiensuojelua parannetaan edelleen valtion ja yritysten metsätaloustoiminnassa.	Suomen Metsäkeskus, Metsähallitus, vesiensuojeluyhdistykset, ELY-keskukset, kunnat, metsäteollisuuden yritykset	€€€€€
C3	Vaellusyhteyden eheyttäminen joki- ja reittivesistössä	Freshabit –kohdevesistöissä jatketaan rakennettujen kalateiden toiminnan seurantaa. Mustionjoen jäljellä olevat esteetpyritään ratkaisemaan seuraavan viiden vuoden kuluessa vaelluksen mahdollistavalla tavalla. NOUSU –ohjelma jatkaa vaellusyhteyksien palauttamista valtakunnallisesti, järjestöt ja kunnat edesauttavat paikallisia ratkaisuja.	MMM, ELY-keskukset, ympäristöjärjestöt, kunnat	€€€€€
C4+C6	Improving habitats and enhance the reproduction potential for freshwater pearl mussel, migratory fish populations, and other stream biota by restoring stream habitats	Helmi –elinympäristöohjelmassa kunnostetaan 600 km puroja vuoteen 2030 mennessä. LIFE Revives edistää raakun suojelutason parantamista. Lisäksi purokunnostushankkeita rahoitetaan kalatalouden tukirahastoista.	YM, MMM, ELY-keskukset, MHL P ympäristöjärjestöt, kunnat	€€€€€

€ = <10 000 €
 €€ = 10 000 € – 99 999 €
 €€€ = 100 000 € – 499 999 €
 €€€€ = 500 000 € – 999 999 €
 €€€€€ = >1 000 000 €

Käytännön kunnostus- ja hoitotoimenpiteet 2/3

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Jatkuvuus	Jatkosta vastaavat organisaatiot	Rahoitus ja budjetti
C7	Lintuvesien kunnostus	Helmi –elinympäristöohjelmassa kunnostetaan 80 kiireellisimmän toimenpiteitä vaativaa lintuvesikohdetta vuoteen 2030 mennessä. SOTKA –hanke tukee Helmin tavoitteita mm. kunnostamalla poikastuotantoalueita ja rauhoittamalla levähdysalueita suojelualueiden ulkopuolella sekä tehostamalla pienpetojen pyyntiä.	YM, MMM, ELY-keskukset, MHLHP ympäristöjärjestöt, kunnat	€€€€€
C8	Hoitokalastus	Hoitokalastusta sovelletaan vesiensuojelun toimenpiteenä siihen soveltuissa kohteissa mm. Helmi – lintuvesikunnostuksissa. Hoitokalastussaaaliin hyödyntämistä jatkokehitetään kaupallisesti kannattavaksi tuotteeksi	YM, MMM, ELY-keskukset, kalatalousalueet, kunnat, yritykset	€€€
C9	Jokihelmisimpukan suojelu	Toimenpide jatkuu LIFE Revives –hankkeessa ja kansallisen rahoituksen avulla. Lisäksi raakun suojelustrategian toimeenpano edellyttää lajin esiintymien huomioimista mm. metsätaloustoimien yhteydessä.	YM, MMM, ELY-keskukset, MHLHP, ympäristöjärjestöt, vesiensuojeluyhdistykset, kunnat	€€€€€

€ = <10 000 €
 €€ = 10 000 € – 99 999 €
 €€€ = 100 000 € – 499 999 €
 €€€€ = 500 000 € – 999 999 €
 €€€€€ = >1 000 000 €

Käytännön kunnostus- ja hoitotoimenpiteet 3/3

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Jatkuvuus	Jatkosta vastaavat organisaatiot	Rahoitus ja budjetti
C10	Maanhankinta ja korvaukset	Puronvarsien METSO-kohteiden markkinointia ja hankintaa jatketaan hankkeen jälkeen. Rantojen monimuotoisuusjatkumot –teema panostaa mm. pienvesien rantametsiin METSO –ohjelman 2022 haussa: https://metsonpolku.fi/-/metsien-monimuotoisuutta-turvaaville-yhteistoimintaverkostohankkeille-avattu-rahoitushaku	YM, MMM, ELY-keskukset, Suomen metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset, kunnat	€€€
C11	Virkistysrakenteiden kohentaminen	Latokartanonkosken hoidosta vastaa jatkossa Metsähallitus. Sekä Lounais-Suomen että Vanajaveden retkeilyrakenteiden uusiminen on ajankohtaista vasta noin 20 vuoden päästä. Vanajavedellä pyritään siihen, että ylläpidosta tällöin vastaisivat paikalliset yhdistykset.	Metsähallitus Luontopalvelut, paikalliset yhdistykset	€
C12	Talkooleirien järjestäminen	WWF:n talkooleiritoiminta jatkuu varmuudella ja virtavesikunnostus pysyy mukana leirien ohjelmassa.	WWF	€€€

€ = <10 000 €
 €€ = 10 000 € – 99 999 €
 €€€ = 100 000 € – 499 999 €
 €€€€ = 500 000 € – 999 999 €
 €€€€€ = >1 000 000 €

Toimenpiteiden vaikutusten seuranta

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Jatkuvuus	Jatkosta vastaavat organisaatiot	Rahoitus ja budjetti
D1-5	Ekosysteemien toiminnan seuranta ja kunnostustoimien vaikutusten seuranta.	Seurannan taso ja jatkuvuus ei ole riittävä nykyresurssein. Hankkeiden jälkeistä seurantaa tai pitkäaikaista taustaseurantaa ei tueta riittävästi. Seurannan kehittäminen vaatii lisätoimenpiteitä.	YM, MMM, SYKE, LUKE, MHLP, ELY-keskukset	€€€€€
D6	Priorisoidun rahoituksen puiteohjelman toimeenpano ja seuranta	PAF –puiteohjelman toimeenpanoja seurantaa jatketaan osana kansallisen biodiversiteettistrategian toimintaohjelmaa sekä tulevaisuuden hankkeissa, kuten Priodiversity LIFE. PAF on valtavirtaistettu muuhun toimintaan ja sen tavoitteet huomioidaan mm. maankäytön ohjauksessa.	YM, MMM	€€€€€

€ = <10 000 €
 €€ = 10 000 € – 99 999 €
 €€€ = 100 000 € – 499 999 €
 €€€€ = 500 000 € – 999 999 €
 €€€€€ = >1 000 000 €

Viestintä ja tulosten levittäminen

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Jatkuvuus	Jatkosta vastaavat organisaatiot	Rahoitus ja budjetti
E1, E4, E5	Viestintä	Hankkeen jälkeen viestitään hankekohteiden osalta pääasiassa seurantojen tuloksista (esim. kalateiden toimivuus). Seurantojen viestintää toteuttavat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Vanajavesikeskus. Pro Puruvesi jatkaa toimintaansa, mutta pohdinnassa on millä mallilla työ jatkuu hankkeen jälkeen. Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin tavoitteena on jatkaa Taimenpäivän ja talkoiden järjestämistä myös hankkeen jälkeen. Myös Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on kiinnostusta jatkaa talkooleirejä.	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Vanajavesikeskus, Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri, Jyväskylän ammattikorkeakoulu	€€
E6	Veden valtakunta - dokumenttisarja	Sarja säilyy nähtävillä YLE Areenassa ainakin viisi vuotta, mutta todennäköisesti pidempään. Kansainvälistä levitystä jatketaan hankkeen jälkeen.	DocArt, YLE	€€
E7	Ympäristökasvatus	Lähes kaikki aktiviteetit jatkuvat saumattomasti Freshabitin päättymisen jälkeen. Yllästunturin luontokeskuksessa Taimenen elämää -näyttely on esillä ainakin yli kymmenen vuotta. Suomen Luonnonsuojeluliiton Etelä-Hämeen piiri ja Vanajavesikeskus jatkavat ympäristökasvatustoimintaansa Freshabitin jälkeen muissa hankkeissa. Järvikouluille ei ole tässä vaiheessa suunniteltu jatkoa, mutta jatko on myös mahdollinen jossain muodossa. Pro Puruvesi jatkaa Puruvesipäivien, kuten myös Puruvesiseminaarin järjestämistä. Natur och Miljö jatkaa luontokoulupäivien pitämistä; syksyllä 2022 on jo sovittu ensimmäiset. Natur och Miljö aikoo myös laajentaa toimintaansa. WWF:n mobiilioppimateriaalien jatko on hieman epävarmaa korkeiden lisenssimaksujen ja materiaalien päivitystarpeiden takia.	Metsähallitus luontopalvelut, Suomen luonnonsuojeluliitto, Vanajavesikeskus, Pro Puruvesi, Natur och Miljö, WWF	€€

€ = <10 000 €
 €€ = 10 000 € – 99 999 €
 €€€ = 100 000 € – 499 999 €
 €€€€ = 500 000 € – 999 999 €
 €€€€€ = >1 000 000 €

METSÄHALLITUS

Aineiston tuottamiseen on saatu Euroopan unionin LIFE Luonto-rahoitusta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus

Yhteystiedot: Projektipäällikkö Jari Ilmonen Metsähallitus, Luontopalvelut [jari.ilmonen\(at\)metsa.fi](mailto:jari.ilmonen(at)metsa.fi) puh. 040 831 8307